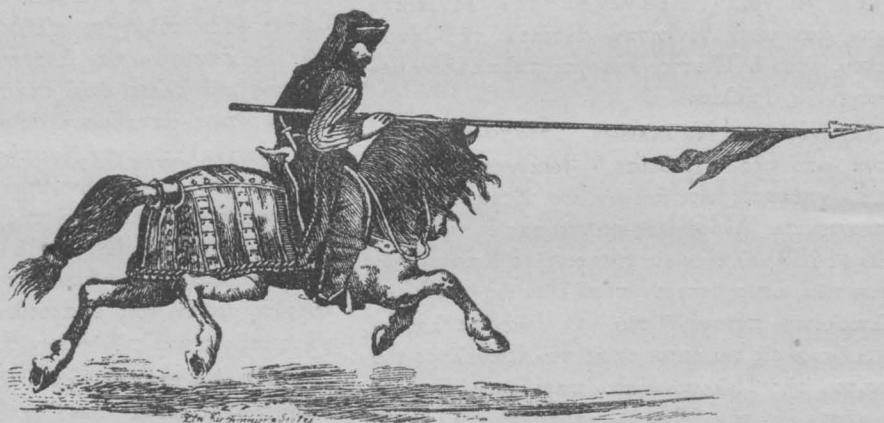

διάφορα ἔθιμα. Τρίτον, ὅπως πληρωθῶσιν ἐκάστῳ τέσσαρα δουκάτα, διότι ἀναχωροῦντες ἐξώδευσαν τρία μηνιαῖα. Πᾶσαι αἱ συνθήκαι αὐται μετὰ πολλῆς προθυμίας τοῖς παρεχωρήθησαν ἐν δουρικῶ σιγίλλῳ. Ἐν τῷ συμβουλευτικῷ τῶν Κλητῶν (Pregadi) ἐξελέγη προνοητῆς τῶν Στρατιωτῶν ὁ Βαρθολομαῖος Μίνιος, διατρέβων ἐν Lago Scuro, πρῶην ἀρροστής ἐν Ναυπλίῳ, καὶ πρὸς ταχεῖαν πληρωμὴν τῶν χρημάτων ἐπεβλήθησαν δύο δεκάται ἐπὶ τοῦ Monte nuovo, συνάμα δὲ ἀπεφασίσθη ἵνα στρατολογήθῳσι χίλιοι ἕτεροι Στρατιῶται καὶ χίλιοι Ζάγδαροι, ἧτοι πεζοί. Οἱ Ζάγδαροι εἶνε ἀπληγισμένοι ἀνθρωποῖ, οὐδὲν ἔκτιμώντες τὴν ζωὴν των. Οἱ Στρατιῶται ὀνομαζόμενοι ὑπὸ τῶν λατίνων Ἑπειρώται, Τοῦρκοι, Ἑλληνας καὶ Ἀλβανοί, εἶνε ἀνδρες καρτερόθυμοι, καὶ πρόθυμοι εἰς πάντα κίνδυνον. Φύσει ἄρπαγες καὶ τῶν λεηλασιῶν φίλοι καταστρέφουσι τὴν χώραν διὰ τῶν ἐπιδρομῶν καὶ φονεύουσι τοὺς ἀνθρώπους πρὸς οὐδὲν θεωροῦντες τὸν

ὑπὸ τῶν ὑποτελῶν του, οὓς δὲν ἐθεώρει ὡς ὁ ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ τιμαριοῦχος ἀπλοῦς δούλους, ἀλλὰ μέλη οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἰδίου οἴκου, διὸ καὶ ἀπεκάλει τούτους γενεάν, φάραν, παιδιὰ, παλληκάρια, φαμέγιους. Εἶπον ἄλλοτε ὅτι οἱ φαμέγιοι, ὧν τὸ ὄνομα διατηρεῖται ἔτι ἐν Μάνη καὶ Κρήτῃ, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ἀφαμιώτας τῶν Δωριέων, καὶ συνώδευον τοὺς ἄρχοντας ἐν πολέμῳ, ὡς οἱ εἰλωτες τοὺς Σπαρτιάτας πολεμιστάς. Πρὸς τοὺς φαμέγιους τούτους πρέπει νὰ συγκριθῶσιν οἱ ἡμέτεροι ποιμένες, οἵτινες ἔτι ὀνομάζονται καὶ σκουτέριδες, ὡς κρατοῦντες τὴν ἀσπίδα (scutum) τοῦ ἄρχοντος πολεμιστοῦ. Ὅστις εἶδε τοὺς ἡμέτερους ὄπλαρχηγούς ἐπισκεπτομένους τὴν πρωτεύουσαν μετ' οὐρᾶς παλληκαρίων ἢ πελατῶν δύναται νὰ σχηματίσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῶν μεσαιωνικῶν στρατιωτικῶν ἐθίμων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν παλληκαρίων τοῦ Στρατιῶτου ὡς καὶ ὁ ὄπλισμός των ἐξήρητο ἀπὸ τῶν πόρων τοῦ ἄρχοντος. Ἀλλὰ καὶ ἂν πλοῦσια ἦσαν τὰ μέσα τοῦ τιμαριοῦχου, δὲν

Ἑλληνας στρατιώτης.

θάνατον. Φέρουσιν ἀσπίδα, σπάθην καὶ λόγχην μετὰ σημαίας ἐν τῇ κορυφῇ, καὶ σιδηροῦν βόραλον. Ὀλίγιστοι φοροῦσι θώρακας, ἐν γένει δὲ βαμβάκινους ἐπενδύτας, ἐρραμένους κατ' ἰδιάζοντα αὐτοῖς τρόπον. Οἱ ἵπποι των εἶνε μεγάλοι συνειθισμένοι εἰς τοὺς κόπους, τρέχουσιν ὡς πτηνοί, κρατοῦσιν ἀείποτε τὴν κεφαλὴν ὀρθίαν καὶ ὑπερβαίνουσιν ἅπαντας ἐν τῇ τάξει τοῦ πολέμου. Ἀπειράριθμοι τοιοῦτοι Στρατιῶται εὕρισκονται ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἄλλοις τόποις τῆς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου ὑποκειμένοις τῇ αὐθεντίᾳ, καὶ θεωροῦσι τὰς τειχῆρεις πόλεις των ὡς ἀληθῆ θώρακα καὶ λόγχην των.»¹⁾

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἄνω ἐκθέσει τοῦ Σανούτου μνημονεύονται παρὰ τοῖς Στρατιώταις καὶ οἱ Ζάγδαροι, πρέπει νὰ εἰπωμεν τίνες οἱ φέροντες τὸ παράδοξον τοῦτο ὄνομα Ἑλληνας πολεμισταί.

Ἐκστρατεῶν ὁ Στρατιώτης παρηκολουθεῖτο

ἢ δύνατο οὗτος νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ παλληκαρία του ἐφιππα, διότι αὐτὴ ἡ τακτικὴ του ἀπῆται καὶ πεζούς. Ἡ προμνημονευθεῖσα ἀκριτικὴ Παραδρομὴ συνιστᾷ ὡς ἀναγκαιοτάτην τὴν σύμπραξιν καὶ πεζῶν εἰς φύλαξιν τῶν κλεισσοῦρῶν καὶ στῆσιν τῆς ἐνέδρας. Οἱ πεζοὶ οὗτοι, σφενδονισταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρῶτοι ἤνοιγον τὴν μάχην, ἀκροβολιστικῶς πολεμοῦντες τὸν ἐχθρόν, καὶ δι' ἐπιδειξίου ὑποχωρήσεως σύροντες τοῦτον ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἦτο χωσμένον τὸ ἵππικόν, ἧτοι ἡ λεγομένη τσάκα, τὸ σάκα τῆς Παραδρομῆς. Ὅταν οἱ Στρατιῶται ἦλθον εἰς Ἰταλίαν, ἵνα πολεμήσωσι τοὺς Γάλλους, συνωδεύοντο καὶ ὑπὸ τῶν παλληκαρίων των, ἃ ὁ Σανούτος ὀνομάζει gazzzi fameji. Διὰ λόγους ἀγνώστους ἡμῖν τὰ στρατιωτικὰ παλληκαρία ἀπέδρασαν εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Τῇ 15 Ἰουλίου 1496 οἱ Στρατιῶται προσβαλόντες τοὺς ἐν Νοβάρᾳ Γάλλους ἤσαντο μέγαν θρίαμβον, ἐπικροτηθέντα ὑπὸ

¹⁾ Sanuto, σελ. 114—115.

